

Anmälan om svar på remiss av förslag till föreskrifter med anledning av införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan samt inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå

Remiss från Skolverket

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan om svar på remiss godkänns.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

Riksdagen har beslutat om att ämnesbetyg ska införas genom ändringar i skollagen. Ämnesbetyg ska ersätta kursbetyg när det gäller gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning (komvux) på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Skolverket har utarbetat och remitterat förslag till nya och ändrade styrdokument för berörda skolformer i flera omgångar under uppdragets gång. I denna remiss remitterar Skolverket ytterligare förslag till nya och ändrade föreskrifter som syftar till att förbereda införandet av ämnesbetyg i berörda skolformer.

Remissen omfattar flera olika förslag till nya och ändrade ämnesplaner för ämnen på gymnasial nivå och ändringar i de så kallade programstrukturerna, det vill säga vilka ämnen och nivåer av ämnen som ska ingå i de olika programmen.

Skolverket har skickat förslaget på remiss till Stockholms stad. På grund av kort remisstid har staden svarat med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden. Arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen har inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret ställer sig positivt till förslagen men lämnar synpunkter kring bland annat konsekvenser av nedläggningen av hantverksprogrammet och omarbetade ämnesplaner inom vård- och omsorgsprogrammet.

Arbetsmarknadsförvaltningen lyfter att Vuxenutbildning Stockholm påverkas i liten utsträckning av remissens förslag. Vad gäller vård- och omsorgsprogrammet ställer sig däremot förvaltningen tveksamma till förslaget att flytta innehåll från ett ämne till ett annat, detta då båda ämnena har ett omfattande centralt innehåll som utmanar tidsramarna för utbildningen inom komvux.

Utbildningsförvaltningen anser i stort att flera av de nu remitterade förslagen är bra. Utbildningsförvaltningen framför däremot synpunkter på ett antal förslag. Exempelvis lyfts att nedläggningen av hantverksprogrammet får konsekvenser även om en huvudman kan ansöka om motsvarande utbildning med egna examensmål. Utbildningsförvaltningen anser också att i de fall en automatisk prövning av lärares behörighet inte kan ske bör det under en övergångsperiod vara avgiftsfritt för den enskilde att få sin behörighet prövad.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen godkänner anmälan om svaret på remissen.

Stockholm den 24 januari 2024

Emilia Bjuggren

Bilaga

Bilaga - Konsekvensutredning för gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå, dnr KS 2023/1261-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Skolverket har utarbetat och remitterat förslag till nya och ändrade styrdokument för berörda skolformer i flera omgångar. I denna remiss presenteras ytterligare förslag som förbereder för ett införande av ämnesbetyg. Förslagen rör vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år, ämnesplaner för modersmålsämnen, ämnesplaner som rör riksrekryterande utbildningar med egna examensmål och särskilda varianter inom de nationella programmen i gymnasieskolan och ämnesplaner för utbildning med Waldorfpedagogisk inriktning. Dessutom ingår förslag till ämnesplaner som rör hantverksområdena finsnickeri, florist, glasblåsare, guldsmed och textil design. Remissen behandlar även nya och omarbetade förslag av det som myndigheten tidigare har remitterat.

Vidare omfattar remissen förslag på ändringar i Skolverkets föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan samt förslag till ändringar i föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

Skolverkets förslag till ämnesplaner föreslås träda i kraft 1 juli 2024 och tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Remissens förslag om föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne föreslås i nuvarande förslag att träda i kraft den 1 juli 2024. Det tidigare förslaget om att sådana föreskrifter skulle träda i kraft den 1 januari 2024 har ändrats på grund av omarbetningar i de ursprungliga förslagen vilket krävde en ny tidsplanering.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden. Arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen har inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 december 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till reformen och anser att flera av de nu remitterade förslagen är bra och tydliggörande.

Stadsledningskontoret vill samtidigt understryka att förändringarna kommer innebära omställnings- och utvecklingskostnader och kräva vissa organisatoriska förändringar på skolorna. Utbildningsförvaltningen lyfter exempelvis fram i sitt svar att i stort sett all tid för kompetensutveckling under ett år går åt till reformen, samtidigt som parallella administrativa system och systemstöd kommer behövas under en längre övergångsperiod.

Nedan följer synpunkter på några av förslagen och deras konsekvenser.

Konsekvenser av nedläggningen av hantverksprogrammet

Stadsledningskontoret vill framföra att nedläggningen av Hantverksprogrammet får konsekvenser även om en huvudman kan ansöka om motsvarande utbildning med egna examensmål.

Det har framkommit att elever som har behov av ett yrkesinriktat introduktionsprogram kan inte erbjudas det på en utbildning med eget examensmål. Det innebär att elever som inte är behöriga till ett nationellt program kommer ha färre möjligheter att välja yrkesinriktad utbildning på introduktionsprogram.

I Stockholms stad erbjuds i dag hantverksprogrammets inriktningar florist, finsnickeri och textil design inom vuxenutbildningen. Det behöver tydliggöras om och hur elever som läser ämnen, som ingår i utbildningar med egna examensmål i kommunal vuxenutbildning, kan få en examen.

Förslag till ämnesplaner i modersmål

Stadsledningskontoret bedömer att förslaget om ett sammanhållet ämne och ämnesprogression gynnar modersmålsundervisningen. Det är en fördel att elever söker till ett ämne, som är indelat i tre nivåer. För Stockholm stads organisation av modersmålsämnena är förslagen positiva, då de innebär att eleverna inte behöver anmäla varje år att de vill läsa nästa kurs i ämnet utan kan i stället göra en aktiv avanmälan om eleven väljer att inte fortsätta till nästa nivå. Det kan leda till att fler elever fullföljer sina studier över alla nivåer samt att det förenklar planering av grupper och tjänstefördelning.

Förslag till nya ämnen som kan finnas på flera nationella program

Det nya ämnet normer, jämställdhet och intersektionalitet ses som något positivt. Det är områden som blir en allt viktigare del av undervisningen och vardagen för våra unga. Idag görs det genom olika temadagar eller som små delar i olika kurser.

Stadsledningskontoret ser även positivt på det nya ämnet artificiell intelligens, då det stärker möjligheterna för eleverna att navigera i en alltmer digitaliserad värld och förbereda sig för fortsatta studier och yrkesliv.

Förslag till nya ämnesplaner för moderna språk och kinesiska som modernt språk

Stadsledningskontoret håller med om att det är rimligt med en gemensam ämnesplan för moderna språk, under förutsättning att elever kan läsa fler språk inom samma ämne och få betyg för varje språk separat. Detta bör alltså benämnas enligt exempel franska- nybörjare, tyska-fortsättning etc.

En viktig och för gymnasieskolan avgörande punkt är ämnesplanerna och betygskriterierna för moderna språk – fortsättning. Det är ett ämne som många elever läser och som, i dagens motsvarande kurser, ger meritpoäng. Eftersom dessa fortsättningskurser inte är tillgängliga i dagsläget är det svårt att ta ställning till huruvida det är bra att göra nuvarande steg 3 och 4 till ett ämne. Det är dock

viktigt att det finns incitament för elever att välja en högre nivå inom ämnet och inte tror sig vinna på att välja bort ämnet, om eleven fått ett högt betyg i den första nivån.

Vad gäller kinesiska tillstyrker stadsledningskontoret en egen ämnesplan, men vill tillägga att det finns anledning att överväga detsamma för ytterligare språk med andra skriftsystem, exempelvis japanska.

Naturbruksprogrammet och nya ämnen

Inom ämnet djurvård saknas möjligheten för eleverna att få tillräckliga kunskaper inom etologi, berikning, djurvälstånd och djurträning. Om utexaminerade elevers kunskaper ska kunna motsvara EAZAs (European Association of Zoos and Aquaria) krav på djurvårdare och kunna arbeta i enlighet med EU's Djurparksdirektiv föreslås två nya ämnen, dels etologi, djurvälstånd och träning av djur, dels akvaristik. Inom zoohandeln efterfrågas ofta kunskap inom akvaristik.

Programmet för fastighet och byggnation

Kursen Basmaskinkörning är borttagen från programfördjupningen. Det är önskvärt att ett liknande ämne på 100 poäng där körning av exempelvis truck och basmaskin kan ingå.

Vård- och omsorgsprogrammet

För Vård- och omsorgsprogrammet föreslås Skolverket omarbetade ämnesplaner för två ämnen, hälso- och sjukvård samt omvårdnad.

Båda ämnena har redan idag ett omfattande centralt innehåll som utmanar tidsramarna för utbildningen inom kommunal vuxenutbildning.

Stadsledningskontoret ställer sig tveksam till att lösningen är att flytta innehåll från ett ämne till ett annat i sin helhet. Samtidigt finns det vinster med att göra en flytt i syfte att undvika upprepningar mellan de båda ämnena, vilket bör säkerställas i de slutgiltiga förslagen.

Förslag till föreskrifter som rör behörighet för lärare

Ämnesbetygsreformen innebär att befintliga legitimationer kommer att behöva uppdateras för många lärare, något som i vanliga fall innebär en kostnad för den enskilde läraren. Det är därför positivt att förändringarna i legitimationer och behörigheter i huvudsak kan hanteras automatiserat utan att den enskilde behöver ansöka om en ny legitimation och behörighet.

I de fall det nya ämnet saknar motsvarighet i ett tidigare ämne kan dock ingen automatisk prövning ske. Det krävs då att den enskilde ansöker om behörighet i det nya ämnet. Då även denna hantering har en direkt koppling till reformen anser stadsledningskontoret att det under en övergångsperiod bör vara avgiftsfritt för den enskilde att få sin behörighet prövad för dessa nya ämnen. Då frågan om avgiftsuttag är reglerad i förordning behöver frågan beredas och beslutas av regeringen. Det är angeläget att Skolverket tar initiativ till att de författningsändringar som krävs kommer till stånd så att de kan träda i kraft i tid.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 november 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen och Vuxenutbildning Stockholm påverkas i liten utsträckning av remissens förslag då de föreslagna ämnesplanerna till största del rör utbildningar som inte ges inom komvux i Stockholms stad.

Arbetsmarknadsförvaltningen avstår därför för att lämna synpunkter på dessa. Undantaget är Vård- och omsorgsprogrammet där Skolverket föreslår omarbetade ämnesplaner för två ämnen, hälso- och sjukvård samt omvårdnad. Båda ämnena har redan idag ett omfattande centralt innehåll som utmanar tidsramarna för utbildningen inom komvux. Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig därför tveksam till att lösningen är att flytta innehåll från ett ämne till ett annat i sin helhet. Samtidigt ser förvaltningen vinster med att göra en flytt i syfte att undvika upprepningar mellan de båda ämnena och menar att det måste säkerställas i de slutgiltiga förslagen.

Arbetsmarknadsförvaltningen menar att det nya ämnet normer, jämställdhet och intersektionalitet kommer att stärka arbetet med att lyfta och synliggöra dessa frågor inom alla delar av komvux, både på gymnasial nivå och inom anpassad utbildning på gymnasial nivå. Det är önskvärt att ämnet ingår i de nationella yrkespaketen i syfte att stärka elevernas kunskaper i frågorna inför arbetslivet.

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att de förändringar som gjorts i föreskrifterna om behörighet för lärare har gjorts i konsekvens med och utifrån förändringarna i ämnesplanerna och därmed är relevanta. Arbetsmarknadsförvaltningen har därför inga synpunkter på varken innehållet eller det förändrade datumet för ikraftträdande av föreskrifter förutom att det kan orsaka ytterligare förseningar för de lärare som behöver söka ny legitimation. Med en kortare tidsperiod från ikraftträdande till tillämpningen av ämnesplanerna finns risken att antalet ansökningar blir större än vad som är hanterbart vilket i så fall ger konsekvenser för huvudmannens möjlighet att ha behöriga lärare klara till kursstart.

Utbildningsförvaltningen

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 december 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har tidigare ställt sig positiv till reformen i sig och anser i stort att flera av de nu remitterade förslagen är bra och tydliggörande.

Förvaltningen avstår att lämna synpunkter på de förslag som rör utbildningar eller specifika ämnen som inte anordnas inom stadens gymnasieskolor.

Förvaltningen anser att förändringarna i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan kommer innebära kostnader och kommer att kräva organisationsförändringar på skolorna. Gymnasieledningen bedömer att

implementering och kompetensutveckling kommer att behövas under flera år. Under ett år bedöms att all kompetensutvecklingstid går åt till reformen.

Det kommer också att behövas parallella administrativa system och systemstöd under en längre övergångsperiod.

Nedan följer synpunkter på de olika förslagen och deras konsekvenser. Förvaltningen lämnar i huvudsak synpunkter på de förslag man inte ställer sig bakom eller som uppfattas som otydliga.

Konsekvenser av nedläggningen av hantverksprogrammet

Förvaltningen vill framföra att nedläggningen av Hantverksprogrammet får konsekvenser även om en huvudman kan ansöka om motsvarande utbildning med egna examensmål.

Det har framkommit att elever som har behov av ett yrkesinriktat introduktionsprogram inte kan erbjudas det på en utbildning med eget examensmål. Det innebär att elever som inte är behöriga att gå ett nationellt program kommer ha färre möjligheter att välja yrkesinriktad utbildning på introduktionsprogram.

I Stockholms stad erbjuds i dag hantverksprogrammets inriktningar florist, finsnickeri och textil design inom vuxenutbildningen. Det behöver tydliggöras om och hur elever som läser ämnen, som ingår i utbildningar med egna examensmål i kommunal vuxenutbildning, kan få en examen.

Förslag till ämnesplaner i modersmål

Förvaltningen bedömer att förslaget om ett sammanhållet ämne och ämnesprogression gynnar modersmålsundervisningen. Det är en fördel att elever söker till ett ämne, som är indelat i tre nivåer. För förvaltningens organisation av modersmålsämnena är förslagen positiva. Eleverna behöver inte anmäla varje år att de vill läsa nästa kurs i ämnet utan kan i stället göra en aktiv avanmälan om eleven väljer att inte fortsätta till nästa nivå. Det kan leda till att fler elever fullföljer sina studier över alla nivåer samt att det förenklar planering av grupper och tjänstefördelning.

Förslag till nya ämnen som kan finnas på flera nationella program

Det nya ämnet normer, jämställdhet och intersektionalitet ses som något positivt. Det är områden som blir en allt viktigare del av undervisningen och vardagen för våra unga. Idag görs det genom olika temadagar eller som små delar i olika kurser.

Att lägga till artificiell intelligens ses med blandade åsikter. Att som elev få undervisning i ämnet kan vara bra, men det kräver mycket av läraren som måste hålla sig uppdaterad inom AI och dess utveckling. Det kan finnas utmaningar för skolor runt hela landet att ha tillgång till sådana lärare.

Förslag till nya ämnesplaner för moderna språk och kinesiska som modernt språk

Vad gäller ämnesplaner i moderna språk håller förvaltningen med att det är rimligt med en gemensam ämnesplan för moderna språk, under förutsättning att elever kan

läsa fler språk inom samma ämne och få betyg för varje språk separat. Detta bör alltså benämnas enligt exempel franska-nybörjare, tyska-fortsättning etcetera.

En viktig och för gymnasieskolan avgörande punkt är ämnesplanerna och betygskriterierna för moderna språk – fortsättning. Det är ett ämne som många elever läser och som, i dagens motsvarande kurser, ger meritpoäng. Eftersom förvaltningen ännu inte fått tillgång till dessa fortsättningskurser är det svårt att ta ställning till huruvida det är bra att göra nuvarande steg 3 och 4 till ett ämne. Det är dock viktigt att det finns incitament för elever att välja en högre nivå inom ämnet och inte tror sig vinna på att välja bort ämnet, om eleven fått ett högt betyg i den första nivån.

Vad gäller att kinesiska tillstyrker förvaltningen en egen ämnesplan, men vill tillägga att det finns anledning att överväga detsamma för ytterligare språk med andra skriftsystem, till exempel japanska.

Programstrukturer gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan

Naturbruksprogrammet och nya ämnen

En skola föreslår två nya ämnen som kan ersätta de då möjligheten specialiseringskurser inom naturbruksprogrammet tas bort. Inom ämnet djurvård saknas möjligheten för eleverna att få tillräckliga kunskaper inom etologi, berikning, djurvälstånd och djurträning. Om utexaminerade elevers kunskaper ska kunna motsvara EAZAs (European Association of Zoos and Aquaria) krav på djurvårdare och kunna arbeta i enlighet med EU's Djurparksdirektiv föreslås två nya ämnen, dels etologi, djurvälstånd och träning av djur, dels akvaristik. Inom zoohandeln efterfrågas ofta kunskap inom akvaristik.

Programmet för fastighet och byggnation

Kursen "Basmaskinkörning" är borttagen från programfördjupningen. Det vore önskvärt att ett liknande ämne på 100 poäng där körning av exempelvis truck och basmaskin kan ingå.

Förslag till föreskrifter som rör behörighet för lärare

Ämnesbetygsreformen innebär att befintliga legitimationer kommer att behöva uppdateras för många lärare. Förvaltningen bedömer och hoppas dock att det kommer att vara smidigt. Att ansöka om en legitimation eller ny behörighet är vanligen förknippad med en kostnad för den enskilde läraren. I tidigare remissvar har förvaltningens särskilt lyft fram vikten av att kostnader förknippade med att genomföra reformen inte läggs på de berörda lärarna. Det är därför positivt att förändringarna i legitimationer och behörigheter i huvudsak kan hanteras automatiserat utan att den enskilde behöver ansöka om en ny legitimation och behörighet.

I de fall det nya ämnet saknar motsvarighet i ett tidigare ämne kan dock ingen automatisk prövning ske. Det krävs då att den enskilde ansöker om behörighet i det nya ämnet. Då även denna hantering har en direkt koppling till reformen anser förvaltningen att det under en övergångsperiod bör vara avgiftsfritt för den enskilde

att få sin behörighet prövad för dessa nya ämnen. Då frågan om avgiftsuttag är reglerad i förordning behöver frågan beredas och beslutas av regeringen. Det är angeläget att Skolverket tar initiativ till att de författningsändringar som krävs kommer till stånd så att de kan träda i kraft i tid.